

## Тазкия дарслари (228-дарс) Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳунинг зоҳидликлари

**ТАЗКИЯ**  
228-ДАРС

Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф  
роҳимаҳуллоҳнинг «Тасаввуф ҳақида тасаввур»,  
«Рухий тарбия» 1-2-3-жузи  
ва «Хислатли ҳикматлар шарҳи» 1-2-3-4-5-жузи  
китоблари асосида бериб борилади.  
Мавзуларнинг тўлиқ матни билан танишиш учун  
китобнинг ўзига мурожаат этиш тавсия этилади.



19:00 / 30.04.2023 2154

نَمِ قُوسٍ فِي أَمْوِيَّيْ يُرُّهُنَا  
هِيَ فِتْكٌ يَلْعَنُ نِي دَمْلًا قَاوْسًا  
هُتَرِي شَعْتُ عَزْفَفٍ، ءَاشُ دُلْجِ  
أَنْتَ حَضْفٌ دَقٌّ؛ هَلْ أَوْلَاقٌ وَكَلِذَلِ  
لَاقٍ، رَاصُنَّ أَلْأَوَّ نِي رَجَاهُ مَلَانِي بَ  
أَرَابَجِ كَلَمَ نُوكَأَنَّ أَيُّنْمُ مُتَدَرَأَفًا  
يَفِ أَرَابَجٍ، ءَئِيلُهُ أَجْلَا يَفِ  
ءَعَاطُ نُوكَتْ أَلْ، آهَ أَلْ، مَ أَلْ سِ أَلْ

يَفِ ذُهُزَلْ أَوْ غُضْ أَوْ تَلَابِ أَلِ بَّرْلَا  
أَيُّ نُّدَلَا هِدَه.

«Бир куни у Мадинанинг бозорларидан бирида пайдо бўлди.  
Елкасида бир қўйнинг териси бор эди. Қариндошлари бундан  
ташвишга тушиб:

«Муҳожир ва ансорийлар орасида бизни шарманда қилдинг-ку!»  
дейишди. У киши:

«Нима, сизлар менинг жоҳилиятда ҳам жаббор подшоҳ бўлишимни  
ва Ислонда ҳам жаббор бўлишимни ирода қилган эдингизми?! Йўқ!  
қасамки, бу дунёда тавозе ва зуҳд қилмасдан туриб, Роббга тоат  
этиб бўлмас», деди».

تِيَتَا: لَاقِي رَصَبْلَا نَسَخْلَا نَع  
إِذَا رَصَبْلَا عَمَاجِ يَفِ أَسْلَجَم  
هَلَلَا لُوسَرَبَا خَصَا نَمِ رَفَنَبَا نَا  
رَمْعَوِرَكَبِ يَبَا دُهُزَنُورَكَا دَتِي  
هَلَلَا حَتَفَا مَو، أَمُهَنَعُ هَلَلَا يَضَر  
نَسُخَوِ مَالَسْ إِلَا نَمِ أَمُهَيْلَع  
مُوقَلَا نَمِ تُونَدَفَا، أَمِهَتَرِيَس  
سِيَقُ نُبُفَنَحْ أَلَا مَهِيَفِ إِذَا  
هُتَعَمَسَفَا، مُعَمُ سَلَا جِي مِيَمَّتَلَا

بِاطْخُلَا نُبُ رْمُعَ اَنْجَرْخَا نُلُوقِي  
حَتَفَفِ قَارْعُلَا يَلِيَّةِي رَسِي فِ  
سِرَافِ دَلَبَوَقَارْعُلَا اَنْيَلَعُ هَلَلَا  
سِرَافِ ضَايَبُ نَمِ اَهِي فِ اَنْبَصَافِ  
اَنْعَمُ هَا نَلَعَجَفِ ، نَا سَا رُخَو  
اَنْمَدَقُ اَمَلِ فِ ، اَهْنَمِ اَنْيَسَتُ كَاو  
ضَرْعَا هُنَعُ هَلَلَا يَضَر رَمُعَ يَلَعِ  
، اَنْمَلَكِي اَل لَعَجَوِ وَهَجَوِبِ اَنْعِ  
لُوسَرِ بِاَخْصَا يَلَعِ كَلِ ذَدَّتْ شَا فِ  
هَلَلَا ذَبَعُ هَنْبَا اَنْيَتَا فِ ، هَلَلَا  
، دِجَسَمَلَا يِ فِ سِلَا جِ وَهَو رَمُعَ نُبِ  
نَمِ اَنْبَلَزَنِ اَمِ هِي لِي اَنْوَلَكْ شَفِ  
رَمُعَ نِي نَمُ وُ مَلَا رِي مَأْ نَمِ اَفَجَلَا  
نَا ؛ هَلَلَا ذَبَعِ لَاقَفِ ، بِاطْخُلَا نُبِ  
مُكِي لَعِ يَارَ نِي نَمُ وُ مَلَا رِي مَأْ

هَلْ لَأَلُوسَرَرِي مَلْ أَسَابِل  
هَدَّعَبْ نَمَ ةَفِي لَخْ لَأَلْ وَهَسَبَلِي  
أَنِّي تَأْفَ ، قِيَّيْ دِّصْل إِرْكَبْ أَبَا  
، أَنِّي لَعَنَ نَاكَ أَمَّ أَنُغَزَنَفْ أَن لَزَانَم  
نَاكَ يَتُّل إِيَّزْبُ لَأِي فُ هَ أَنِّي تَأْوُ  
مُّ لَسُّي مَاقَفْ ، أَهِي فُ أَنُ دَهْ عِي  
أَن مُقْنَاعُي وَ لُجْر لُجْر يَلَعْ أَنِّي لَع  
أَن رِي مَلْ هُنَّاكَ يَّتَحْ أَلْجَر أَلْجَر  
مِئْ أَنُغْل إِي لَأ أَن مِّدَقَفْ ، كِلْ ذَلْ بَق  
، ةِيَّوْس لِبَابْ أَن نِيَّبْ أَمَّ سَقَفْ  
لَأ لَسْ مِئْ أَنُغْل إِي فِ هِيَّ لَعْ ضُرْعَفْ  
رَفْ صَأْ نَمْ صِي بَخْ لَأ عِ أُونَأْ نَم  
بِّي طُ هَدَّجَوْفْ رُمُعْ هَقْ آدَفْ ، رَمُحْ أَوْ  
لَبْ قَأْفْ ، حِيَّ رِلْ إِيَّيْ طِمَّعْ طَلْ إِي  
إِي هَلْ لَأَوُ : لَأَقْوِ وَ هَجَّوْبْ أَنِّي لَع

رَا صُنَّ أَلَاوَنِي رَجَاهُ مَلَا رَشُوعَم  
خُأَلَاوُهُ أَبَا نُبَالَا مُكُنْمٌ نَلْتُ قَيَل  
هَبَرَمًا مُثْمَاعٌ طَلَا أَدَهْ يَلَعُهُ أَخَا  
نَيَبٌ أُولْتُ قُنْمٌ دَالُوا يَلَا لِمُحَف  
نِي رَجَاهُ مَلَا نْمٌ هَلَلَا لُؤَسَرُ يَدَي  
مَأَقَ رَمُعٌ نِي مُثْمَاعٌ رَا صُنَّ أَلَاو  
بُأَخْ صَا هَاءَارُو يَشَمَفُ أَفِرْ صُنْمٌ  
أَم: أُولَأَقَفٌ، هِرَثَا يَفِ هَلَلَا لُؤَسَر  
نِي رَجَاهُ مَلَا رَشُوعَم أَي نَوْرَت  
يَلَاوِلُ جُرَلَا أَدَهْ دُهُزُ يَلَا رَا صُنَّ أَلَاو  
أَنِي لِي تَرَصَأَقَتُ دَقَلُ؟ هِتَي لِح  
يَلَعُهُ هَلَلَا حَتَفُ دُمٌ أَنُ سَفُنَا  
رَصِي قَوُ يَرْسُكُ رَا يَدِ هِيَدَي  
دُؤُفُ وُو، بِرْعُمَلَاوُ قُرْشَمَلَا يَفَرَطُو  
نَوْرِي فُهُنُوتُ أَي مَجْعَلَاوُ بَرْعَلَا

أَهْ عَقَرٌ دَقٌّ بَجَلٍ هِذِهِ هَيْلَعٌ  
وَلَفٌ، عَقَرٌ رَشَعٌ يَتَنُّثَا  
دَّمَ حُمٌ بِأَخْصَا رَشَاعٌ مُمْتَلَأَسُ  
فِقَاوَمٌ لِهَأْ نَمُءَا رَبُّ كَلَا مُتَنَّاوُ  
هَلَلَا لُوسَرَ عَمِدَهَ اشْمَلَاوُ  
نِي رَجَاهُ مَلَا نَمَنِي قِبَاسَلَاوُ  
بَجَلٍ هِذِهِ رِيْعِي نَأْرَاصُنْ أَلَاوُ  
رَظْنَمُ هِي فُبَاهِي نِي لِبُوثِبُ  
مَاعَطَلَا نَمُءَنَفَجِ هَيْلَعِ يَدُعِيوُ  
نَمَوُ هَلْ كَأَيُّءَنَفَجِ هَيْلَعِ حَارِيوُ  
رَاصُنْ أَلَاوُ نِي رَجَاهُ مَلَا نَمُءَرَضَحِ  
أَدَهَلِ سَيْلُ مِعْمَجَابُ مَوْقِلَا لِقَافِ  
بِلَاطِ يَبَانُ بِيْلَعِ أَلِلْ وَقِلَا  
رِهْصَوُ هَيْلَعِ سَانَلَا أَرْجَأُ هِنَافِ  
صَفْحُ هَتَنَبَا وَأِهْتَنَبَا يَلَعِ

بِجُومِ وَهَوِ هَلْ لَ لِ لُ وُسَرُ ةَ جُوزِ اَهَّ نِ اِ فِ  
هَلْ لَ لِ لُ وُسَرُ نِ مِ اِ هِ عِ ضُ وِ مِ لِ اِ هَلْ  
: اِ يَ لَ عِ لَ اِ قَ فِ ، اِ يَ لَ عِ اِ وُ مِ لَ كَ فِ  
نِ كَ لَ وِ ، كَ لَ ذِ لَ عِ اِ فِ بِ تُ سَ لَ  
هَلْ لَ لِ لُ وُسَرِ جِ اِ وُ زِ اِ بِ مُ كِ يَ لَ عِ  
نِ نِ رَ تِ جِ يَ نِ يَ نِ مِ وُ مِ لِ اِ تِ اِ هِ مِ اِ نِ هِ نِ اِ فِ  
سِ يَ قِ نِ بِ فِ نِ حِ اِ لَ اِ قِ ، هِ يَ لَ عِ  
ةَ شِ اِ عِ اِ وُ لَ اِ سِ F : هِ نَ عِ هَلْ لِ اِ يَ ضِ رِ  
، اِ مِ هِ نَ عِ هَلْ لِ aِ يَ ضِ Rَ ةَ صِ فِ حِ وِ  
تَ لَ aِ Qِ Fِ ، نِ يَ Tَ Eِ Mِ Tِ جِ Mِ اِ Tِ Nِ aِ Kِ وِ  
رِ يَ Mِ aِ ةَ Lِ iِ aِ Sِ يِ Nِ aِ : ةَ شِ aِ Eِ  
: ةَ Vِ Fِ حِ Tَ Lَ aِ Qِ وِ ، Kِ Lِ Zِ Lِ Nِ Yِ Nِ Mِ وُ Mِ Lِ aِ  
، Kِ Lِ Zِ Kِ Lِ Nِ Yِ Bِ Yِ Sِ وِ Lَ Eِ Fِ Yِ هِ aِ Rِ aِ Mِ  
Nِ Yِ Nِ Mِ وُ Mِ Lِ aِ Rِ Yِ Mِ aِ Yِ Lَ Eِ aِ Tِ Lِ Xِ Dِ Fِ  
Tَ Lَ aِ Qِ Fِ ، aِ Mِ هِ aِ Nِ Dِ aِ وِ aِ Mِ هِ Bِ Rِ Qِ Fِ

نَذَاتَا ، نِي نْمُؤْمَلَا رِي مَأَي : شَيْئَاع  
مَأَي يَمْلَكَت : لَأَق ؟ كَمْلَكُأ نَأ يَل  
هَلَلَا لُؤْسَرُّنَا : تَلَأَق ، نِي نْمُؤْمَلَا  
هَتَّنَج يَلَا هَلِي بَسَل يَضَم  
مَلَو أَي نُدَلَا دِرِي مَل هِنَا وَضَرَو  
رُكَب وَبَأ يَضَم كِل ذَكَو ، هَدِرْت  
هَرْتَأ يَلَعُ هَنَعُ هَلَلَا يَضَر  
لُؤْسَر نَنْسَأ أَي حِإ دَعَب هَلِي بَسَل  
ضَخْدَأَو ، نِي بَأَذَكَلَا لَتَقَو هَلَلَا  
يَف هَل دَعَب نِي لَطُبْمَلَا هَجُح  
يَضُرَأَو هِي وُؤْسَل لَاب هِم سَقَو هِي عَرَلَا  
يَلَا هَلَلَا هَضَبَقَف ، هِي رَبُّلَا بَر  
هِي بَنَب هَقْخَلَأَو هِنَا وَضَرَو هَتْمُحَر  
أَي نُدَلَا دِرِي مَل ، يَلَعُ أَلَا قِي فَرَلَاب  
يَلَعُ هَلَلَا حَتَف دَقَو ، هَدِرْت مَلَو



رَصِيْقَوِ يَرْسُكْ زُونُكْ كِيَدِي  
، اُمُهَلْ اَوْمَ اَكِيَلْ اَلْمَحَوِ ، اُمُهَرَايْ دَوِ  
قِرْشَمْ اَلْاَفْرَطْ اَلْاَدَوِ  
، دِي زَمْ اَلْاَهْلْ اَلْاَنَمِ وُجْرَنَوِ ، بَرْعَمْ اَلْاَوِ  
لُسُرَوِ ، دِي اَتْلْ اَلْمَالْسْ اَلْاَيْفَوِ  
بَرْعَمْ اَلْاَدُوْفُوْ ، كَنْوْتْ اَيْمَجْعَمْ اَلْاَوِ  
ءَبْجَلْ اَلْاَهْدَهْ كِيَلْعَوِ ، كِيَلْعَنْوْدِرِي  
، ءَعْقُرْ ءَرْشَعْ يَتَنْثَا ءَتْعَقْرْ دَقْ  
بْاَهِي نِيْلِ بَوْتِبْ ءَتْرِيْغْ وَلْفْ  
كِيَلْعْ اَيْدُعْيَوِ ، كُرْظَنْمِ هِيْفْ  
كِيَلْعْ اَحْ اُرِيْوِ مْ اَعْطَلْ اَنْمِ ءَنْفَجْبْ  
كِرْضَحْ نَمَوْتَنْ اَلْاَتِ ءَنْفَجْبْ  
يْ كَبَفْ ، رَا صُنْ اَلْاَوِ نِيْرَجْ اَهْمْ اَلْاَنَمِ  
كِلْ ذَنْعْ هَنْعْ هَلْ اَي ضَرُّ رَمْعْ  
كُتْلْ اَسْ : اَلْاَقْ مْ ثْ ، اَدِي دَشْ ءَاكُ بْ

لُؤَسَرٌ نَأْنِي مَلُغَتْ لَهْ هَلْ لِبَابِ  
ةَرْشَعٌ رُبُّ زُبُخْ نَمَعَبَشْ هَلْ لِبَابِ  
عَمَجْ وَأَثَالَتْ وَأَثَسْمَخْ وَأَمَّيَا  
قَحْلِي تَحِءَادَعُوْءَ شَعْنِي ب  
يَلَعَلْبُقَأْفُ، أَلْ: تَلْ لِقَافِ؟ هَلْ لِبَابِ  
لَهْ: لَقَافِ أَهْنَعُ هَلْ لِبَابِ يَضَرَّةٌ شِيْءُ  
بِرُقْ هَلْ لِبَابِ لُؤَسَرٌ نَأْنِي مَلُغَتْ  
يَفِيَّةٌ دِيْءُ أَمِ يَلَعُ مَاعَطِ هِيْلَا  
نَاكَ؟ ضُرَّ أَلْ نَمِ زُبُ شِعَافِ تَرَا  
يَلَعُ غَضُؤِي فِمَاعِ طَلِبَابِ رُمَّيْ  
، غَفُرْتُ فِ دِيْءِ أَمِ لِبَابِ رُمَّيْ وَ ضُرَّ أَلْ  
: أَمُّ هَلْ لَقَافِ، مَعَنْ مُمَّ هَلْ لِبَابِ: تَلْ لِقَافِ  
تَاهُمُّ أَوْ هَلْ لِبَابِ لُؤَسَرِ أَتَجْوَزُ أُمَّتُنَا  
نِي نَمُؤْمَلَا يَلَعُ أَمُّ كَلَوِ، نِي نَمُؤْمَلَا  
نَكَلَوِ، ءَصَاخُ يَلَعُ وَقَح

ي ف ي ن ا بِّ غ رُ ت و ي ن ا م ت ي ت ا  
ل و س ر ن ا م ل ع ا ل ي ن ا و ، ا ي ن د ل ا  
، ف و ص ل ا ن م ة ب ج س ب ل ه ل ل ا  
، ا ه ت ن و ش خ ن م ه د ل ج ق ر ا م ب ر ف  
م ه ل ل ا : ا ت ل ا ق ؟ ك ل ذ ن ا م ل ع ت ا  
ن ا ن ي م ل ع ت ل ه ف : ل ا ق ، م ع ن  
ة ا ب ع ي ل ع د ق ر ي ن ا ك ه ل ل ا ل و س ر  
ي ف ا ح س م ن ا ك و ؟ ة د ح ا و ة ق ا ط ي ل ع  
ر ا ه ن ل ا ب ن و ك ي ة ش ئ ا ع ا ي ك ت ي ب  
، ا ش ا ر ف ل ي ل ل ا ب و ا ط ا س ب  
ر ث ا ي ر ن ف ه ي ل ع ل خ د ن ف  
ا ي ا ل ا ، ه ب ن ج ي ل ع ر ي ص خ ل ا  
ك ن ا ي ن ي ت ت د ح ت ن ا ة ص ف ح  
ا ه ن ي ل د ج و ف ة ل ي ل ت ا ذ ه ل ت ي ن ث  
ا ل ا ط ق ي ت س ي م ل ف ه ي ل ع د ق ر ف

اي : كَل لاقَف ، لال ب ن اذَاب  
يل ت ت ي ن ث أ ؟ ت غ ن ص اذام ة ص ف ح  
ي ب ب ه ذ ي ت ح ي ت ل ي ل د ا ه م ل ا  
يل ام ؟ ح ا ب ص ل ا ي ل ا م و ن ل ا  
، ي ل ا م و ا ي ن د ل ل ا م و ، ا ي ن د ل ل و  
ا ي ش ا ر ف ل ا ن ي ل ب ي ن و م ت ل غ ش  
ل و س ر ن ا ن ي م ل غ ت ا م ا ، ة ص ف ح  
ن م م د ق ت ا م ه ل ا ر و ف غ م ن ا ك ه ل ل ا  
، ا ع ي ا ج ي س م ا ؟ ر خ ا ت ا م و و ب ن ذ  
ا ع ك ا ر ل ز ي م ل و ، ا د ج ا س د ق ر و  
ي ف ا ع ر ص ت م و ا ي ك ا ب و ، ا د ج ا س و  
ن ا ي ل ا ر ا ه ن ل ا و ل ي ل ل ا ا ن ا  
ه ت م ح ر ي ل ا ه ل ل ا ه ص ب ق  
ال و ، ا ب ي ط ا ر م ع ل ك ا ال ، ه ن ا و ض ر و  
ة و س ا ه ل ف ، ا ن ي ل س ب ل

نَبِيَّ بَعَثَ مَجَالًا وَهُوَ يَبْحَثُ أَصْبَحَ  
الْوَيْزَلِ أَوْ خَلْمًا أَلَا نَبِيَّ مَدَّ أَلَا  
يُتَحَرِّهُ شُرُوكُ يَفِ أَلَا أَمْ حَلَّ لَكَ أَلَا  
مُوقِلًا نَمَّ يَضَقُّ نَا أَمْ يَضَقُّ نَبِيَّ  
بِأَخْصَاءِ لَذِبِ أَلَا تَرْبَخَفُ أَلَا تَجْرَخَفُ  
لَكَ لَذِي مَلَفٍ هَلْ لَكَ لَوْ سَرَّ  
هُ أَوْرُ لَجَّ وَزَعَّ هَلْ لَكَ لَبَّ قَحْلُ يَتَح  
رَكَ اسْعُ نَبَا

Ҳасан Басрий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Басранинг жомеъ масжидидаги бир мажлисга келсам, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг бир тўп саҳобалари Абу Бакр ва Умар розияллоҳу анҳумонинг зоҳидликларини, Аллоҳ уларга Исломда фатҳ қилган нарсаларни ва ҳусни сийратларини эслашиб ўтирган эканлар. Мен у қавмга яқинлашдим. Қарасам, ичларида Аҳнаф ибн Қайс Тамимий розияллоҳу анҳу ҳам бор экан. Унинг қуйидагиларни айтаётганини эшитдим:

«Умар ибн Хаттоб бизни бир гуруҳ лашкар билан Ироққа юборди. Аллоҳ бизларга Ироқни ва Форс юртларини фатҳ қилди. У ерда Форс ва Хуросоннинг нарсаларига эга бўлдик, улардан ўзимизга олиб, кийим кийдик. Умар розияллоҳу анҳунинг олдига келсак, у биздан юзини ўгириб олди ва бизга гапирмай қўйди. Бу иш Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саҳобаларига оғир ботди. Унинг ўғли Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳунинг олдига келдик. У масжидда ўтирган экан. Унга мўминларнинг амири Умар

**ибн Хаттобдан бизга етган жафодан арз қилдик.**

**Абдуллоҳ: «Мўминларнинг амири устингизда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам киймаган, у зотдан кейинги халифа Абу Бакр Сиддиқ киймаган кийимларни кўрди», деди.**

**Биз уйларимизга бориб, устимиздаги кийимларимизни ечдик ва унинг олдига у аввал устимизда кўрган кийимларимизни кийиб келдик. У ўрнидан туриб, ҳар биримизга алоҳида-алоҳида салом берди ва ҳар биримиз билан алоҳида-алоҳида қучоқлашиб кўришди. Худди бундан олдин бизни кўрмагандек муомала қилди. Биз унга ўлжаларни тақдим қилдик. Умар уларни бизга тенг тақсимлаб берди.**

**Ўлжалар ичида Умарга хурмони сариёққа булаб тайёрланган сариқ, қизил сулол таоми тақдим қилинди. У уни татиб кўрди. Унга таъми ва ҳиди жуда яхши туюлди. Шунда у бизга юзланиб:**

**«Эй муҳожир ва ансорийлар жамоаси! Аллоҳга қасам, албатта, сизлардан ўғил отасини, ака укасини ушбу таом учун ўлдириши мумкин», деди ва уни Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг борликларида ўлдирилган муҳожир ва ансорийларнинг болаларига беришга амр қилди.**

**Сўнгра Умар туриб кета бошлади. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саҳобалари ҳам туриб, унинг изидан юра бошладилар. Улар бир-бирларига:**

**«Эй муҳожирлар ва ансорлар жамоаси! Манави одамнинг зоҳидлигига ва кийимига нима дейсизлар? Аллоҳ бизга унинг раҳбарлигида Кисро ва Қайсарнинг юртларини, ернинг машриғию мағрибини фатҳ қилганидан буён нафсларимиз заифлашди.**

**Унинг олдига арабу ажам элчилари келиб турибди. Улар унинг устидаги ўн икки ямоқли тўнани ҳам кўриб туришибди.**

**Агар сиз Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саҳобалари жамоаси - катталаримиз, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан турли мавқифларда ва жангларда бирга бўлганларимиз, аввалги муҳожир ва ансорларимиз ундан ушбу тўнани бир юмшоқроқ, кўримлироқ кийимга алмаштиришини, унга эрталаб бир идишда, кечқурун бир идишда таом берилиб, ундан унинг ўзи ҳам,**

у билан ҳозир бўлган муҳожир ва ансорлар ҳам ейишини сўрасангиз, яхши бўларди», дедилар.

Қавмнинг барчаси бир овоздан: «Умарга бу гапни Али ибн Абу Толиб розияллоҳу анҳудан бошқа одам айта олмайди, бу ишга одамлар ичида фақат ўша журъат қилиши мумкин. Чунки, у узотнинг қизларига уйланиб, куёвлари бўлган. Ёки қизи - Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг завжалари Ҳафсагина айтиши мумкин. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг мақомлари туфайли Умар унга ҳам бирор нарса дея олмайди», дедилар.

Улар бу ҳақда Алига гап очдилар. Али: «Мен буни қила олмайман, яхшиси, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг завжаларига айтишлар, улар мўминларнинг оналари, бу ишга журъат қиладилар», деди.

Улар Оиша ва Ҳафса розияллоҳу анҳолар бирга ўтирганларида улардан илтимос қилишди.

Оиша: «Буни мўминларнинг амиридан мен сўрайман», деди.

Ҳафса: «Менимча, у бу ишни қилмаса керак, сенга тушунтириб ҳам беради», деди.

Оиша: «Эй мўминларнинг амири! Гапиришимга изн беринг», деди.

Умар: «Эй мўминларнинг онаси, сўзла», деди.

Оиша: «Албатта, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ўз йўллари ила жаннатга ва розиликка кетдилар. Ул зот дунёни хоҳламадилар, дунё у зотни хоҳламади. Шунингдек, Абу Бакр розияллоҳу анҳу ҳам у зотнинг изларидан Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суннатларини тирилтиргандан, муртадларни қатл қилгандан, аҳли ботилнинг ҳужжатларини йўқ қилгандан, раъиятга адолат қилгандан, молни баробар тақсим қилгандан, халойиқнинг Роббини рози қилгандан кейин ўз йўлига кетди. Аллоҳ уни Ўз раҳматига ва розилигига қабз қилди. Уни Ўз Набийси алайҳиссаломга - рафиқул аълога қўшди. У дунёни хоҳламади, дунё ҳам уни хоҳламади.

Энди, батаҳқиқ, Аллоҳ сизнинг қўлингиз ила Кисро ва Қайсарнинг хазиначарини ва юртларини фатҳ қилди. Сизга уларнинг моллари

олиб келинди. Сизга мағрибу машриқ яқин бўлди. Аллоҳдан янада зиёда қилишини ва Исломни қўллашини сўраймиз. Олдингизга ажамларнинг элчилари келмоқда, арабларнинг ҳайъатлари келмоқда. Сизнинг устингизда бўлса манави тўн бор. Уни ўн икки еридан ямаб олгансиз. Энди сиз уни бир юмшоқроқ, кўримлироқ кийимга алмаштирсангиз, сизга эрталаб бир идишда таом берилса ва кечқурун бир идишда таом берилса, ундан ўзингиз ҳам, сиз билан ҳозир бўлган муҳожир ва ансорлар ҳам есалар яхши бўларди», деди.

Шу пайт Умар розияллоҳу анҳу қаттиқ йиғлади ва:

«Сендан Аллоҳ номи ила сўрайман. Қани менга айт-чи, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Аллоҳнинг ёнига боргунларича буғдой нонга ўн кун ёки беш кун ёки уч кун тўйганмилар?! Ёки тушлик ва кечки таомни жамлаганмилар?!» деди.

«Йўқ», деди Оиша. Шунда Умар Оиша розияллоҳу анҳога қараб:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга ердан бир қарич кўтаришган дастурхонда таом қўйилганини биласанми?! Ул зот таом келтиришга амр қилсалар, ерга қўйиларди. Яна амр қилсалар, дастурхон йиғиштириб олинарди», деди.

(Оиша ва Ҳафса) икковлари:

«Аллоҳнинг номи ила айтамизки, гапингиз тўғри!» дейишди.

У уларга қараб:

«Икковингиз Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг завжаларисиз, мўминларнинг оналарисиз. Иккингизнинг барча мўминларда, хусусан менда ҳақларингиз бор. Сиз бўлсангиз мени дунёга тарғиб қилгани келибсизлар.

Албатта, мен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг, қўполлигидан баданларига ботадиган, жундан бўлган чопон кийганларини яхши биламан. Икковингиз ҳам биласизларми?» деди.

«Аллоҳнинг номи ила айтамизки, гапингиз тўғри!» дейишди.

«Эй Оиша! Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг сенинг уйингда бир арқоқли жун чопон устида ухлаганларини биласанми?»



**Ўша чопон кундузи гилам, кечаси тўшак бўлар эди. Биз у зотнинг олдиларига кирсак, ёнбошларида бўйранинг изини кўрардик.**

**Эслагин, эй Ҳафса! Сен ўзинг менга у зотга икки қават жой солиб берганинда, унинг юмшоқлигидан Билолнинг азониғача уйғонмаганларини, сўнгра сенга «Эй Ҳафса, нима қилиб қўйдинг? Бу кеча менга икки қават жой солиб берибсан. Тонг отгунча ухлабман. Менга дунёнинг нима кераги бор эди?! Мени юмшоқ тўшак ила машғул қилишингизнинг нима кераги бор эди?!» деганларини айтиб берган эдинг.**

**Эй Ҳафса! Сен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг аввалгию кейинги гуноҳлари мағфират қилинганини билмас эдингми?! Ул зот оч ҳолларида кеч қилар, тунни саждада ўтказар эдилар. Аллоҳ у зотни Ўз раҳмати ва розилиги ила қабз қилгунича кечаю кундуз рукуъ ва сажда қилган ҳолларида, йиғлаган ва тазарру қилган ҳолларида бардавом бўлдилар.**

**Умар хуштаъм таом емайди. Юмшоқ кийим киймайди. Ўзининг икки соҳибидан ўрнак олади. Туз ва зайтун ёғидан бошқа икки таомни жамлаб емайди. Ҳар ойда одамлар еган гўшадан ортиқча гўшт емайди», деди.**

**Икковлари чиқиб, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саҳобаларига бўлган гапларнинг хабарини бердилар. Умар Аллоҳ азза ва жаллага йўлиққунича ўша ҳолда бардавом бўлди».**

*Ибн Асокир ривоят қилган.*

Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳунинг зоҳидликлари ҳақида бунга ўхшаш ривоятлар ишончли ровийлар томонидан кўплаб келтирилган.

Шу ўринда ҳазрати Умар розияллоҳу анҳунинг бу даражадаги зоҳидликлари ўзларининг шахсий ижтиҳодлари ва ўз шахсларига тегишли эканини айтиб ўтиш керак.

Кўриб ўтганимиздек, бошқа саҳобалар ҳам у кишини бўйўлдан қайтара олмаганлар.

**«Руҳий тарбия» китобининг 2-жузи асосида тайёрланди**